

ده سریال «عشق کوفی» شبکه ۳ سیما

ت در کوچه‌های کوفه

عکس: مجید آزاد - جام جم

و کارگردانی آن به‌عهده حسن آخوندپور است و با این‌که اولین تجربه سریال تاریخی‌اش است اما توانست سر بلند بیرون بیاید و بی آن‌که ادعایی داشته باشد، یک کار خوب و شرافتمندانه را روانه آنتن کند. حتی او از استعدادهای خوبی همچون سعید شریف و شبنم قربانی، بازیگران نقش‌های نائله و هلال بهره برده است. گرچه تاکنون فیلم‌ها و سریال‌های زیادی در ارتباط با حوادث کربلا ساخته نشده اما همین تعداد اندک هم قابل تامل تولید شده و مانند سریال مانای مختارنامه و سریال خوب عشق کوفی دارای امتیازهای فراوان محتوایی و ساختاری بوده و درست ترسیم و تصویر شده‌اند. در روزهایی که عاشقان حسین در حال پیاده‌روی اربعین بودند میزبان حسن آخوندپور، کارگردان و یزدان محمدکاظمی، نویسنده سریال در روزنامه جام جم شدیم و پیرامون این سریال صحبت کردیم.

در بخش‌هایی از تصمیم‌هایی که هلال می‌گیرد، غافلگیر می‌شوند. نگاه‌تان به این کم حرفی به خاطر ایجاد تردید بود و موافقید که در جاهایی مخاطب ممکن است با این میزان از مرموز بودن، ارتباط برقرار نکند؟

آخوندپور: یکی از دلایلی که هلال سکوت می‌کند و بیشتر نظاره‌گر است، حتی تردیدش برای مهرزدن روی نامه صرفا به خاطر قولی که به نائله داده نیست، بلکه نشان می‌دهد از اول مرد عمل است. حتی اگر حرف بزند یا امضایی کند باید تا ته ماجرا باشد، به همین دلیل زمان امضای نامه مکث می‌کند. از سوی دیگر افرادی که حرف‌شان حرف عمل است، غالبا کمتر حرف می‌زنند و اگر حرف بزنند انگار مسئولیت دارند و بایستی عمل کنند. کم حرف زدن هلال به این ماجرا کمک کرد، چون عملگرا بود و سکوت بیشتری داشت. ضمن این‌که هلال شخصیتی است که بارها درباره‌اش با همه حرف زدیم ، شخصیتی است که به شدت دیده می‌شود و مخاطب با آن ارتباط برقرار خواهد کرد، به همین دلیل باید همه چیزش دقیق باشد؛ البته اشتراک آرا زیاد داشتیم به‌خصوص بعد از این‌که بازیگرش را انتخاب کردیم. همان جلسه اول سعید شریف را دیدم، گفتم خودش است و خیلی برایم جذاب بود. هرکس هم می‌دید، همین نظر را داشت؛ به‌جز مسأله رنگ چشمش که چندان جدی نبود و با گفت‌وگو حل شد.

انتخاب لعیا زنگنه به‌عنوان بازیگر نقش مادر هلال هم باورپذیرترش کرد، چون رنگ چشمان‌شان به هم نزدیک است.

آخوندپور: بله.

برای مخاطبان جالب است که بدانند لوکیشن‌های سریال عشق کوفی کجا بود. در این‌باره توضیح می‌دهید؟

آخوندپور: به‌جز شهرک غزالی و نور در نخلستان‌های اطراف آبادان هم ضبط داشتیم.

شخصیت هلال سمپات‌تر درآمده نسبت به آدم‌هایی که در این قصه کاملا مثبت هستند. شاید در جاهایی تندروی‌های سامیه را خیلی متوجه نشویم که چرا این کارها را می‌کند یا شخصیت فاضل که نادر فلاح بازی می‌کند، برخوردی که با هلال می‌کند گاهی دفع‌کننده است. این طراحی به همین شکل بود؟ چون معمولا ایدئولوژی که پشت این قصه‌ها و حضور اوج و صداوسیما وجود دارد، این است که به سمتی نرویم که این شخصیت‌ها سمپات نشوند. این درآمد یا از همان ابتدا موافقت این بود که یک آدم گمشده را ببینیم که به این سمت می‌آید؟

آخوندپور: هنر نویسنده‌ها بود که در همان ابتدا تلاش کردند کاراکترها خاکستری باشد و سیاه یا سفید نباشند.

کاظمی: لطف خداست که به این لحظه برسیم و نتوانیم بگوییم خوب و بد قصه کیست. تصور می‌کنم به هلال‌های زیادی در جامعه نیاز داریم؛ هلال‌هایی که حداقل تصمیم‌های لحظه‌ای و از سر خشم و... نمی‌گیرند و شخصا فکر می‌کنم باید قدری بیشتر بیندیشم موقعی که می‌خواهم رفتاری انجام دهم و به عواقبش فکر کنم که این را در هلال پیدا می‌کنم و بعضا به شکل احساسی داخل کاراکتر نائله پیدا می‌کنم که لحظاتی دارند که بیشتر مشاهده‌گری و پرسشگری می‌کنند و جدای از این‌که من حقم و دیگری باطل است. آدم‌هایی در دل تاریخ بودند حتی قوم مغول که لحظات مثبت داشتند و نمی‌شود بگوییم بد عالم‌اند. به‌نظرم بد بد عالم، یزید است که نمی‌توانستیم این را نشان دهیم و خوب خوبش امام حسین(ع) است که این را هم نمی‌توانستیم نشان دهیم؛ به همین دلیل کاراکترها یک طیف خاکستری دارند و خوبی‌ها و بدی‌های‌شان کنار هم قرار گرفته و قصه را پیش می‌برند.

چرا برای سریال عشق کوفی از تبلیغات خیابانی بهره نبردید؟

آخوندپور: مخاطب خیلی دنبال این چیزها نیست و به‌دنبال ارتباط کلی است که همه‌چیز سریال به هم بیاید. سریال عشق کوفی فارغ از هر کاستی که می‌تواند داشته باشد، مهم‌ترین کیفیتش این است که مردم دیدند و پربیننده‌ترین سریال تابستان امسال شده و با این که تعداد قسمت‌هایش نسبت به بسیاری از سریال‌ها کمتر است و تبلیغات محیطی و بیلبورد نداشت، همه‌چیزش به‌هم می‌آید؛ یعنی بازیگران تقریبا به هم می‌آیند، فیلمنامه و دیالوگ‌ها در بازی بازیگران نشسته، فرم میزانسنی که داده شده، فیلمبرداری و طراحی صحنه؛ این‌که چقدر درست است و چقدر به تاریخ شباهت دارد کسی نمی‌داند پوشش خانه‌شان چطور بوده و چطور لباس می‌پوشیدند و عکسی نداریم و عکسی که از اعراب داریم مربوط به ۱۱۰ تا ۱۲۰ سال پیش است. کسی نمی‌داند دقیقا چه کار می‌کردند؟! شاید بسیاری از مردهای‌شان برهنه بودند و لباس نداشتند و بچه‌های‌شان پابرهنه بودند. وقتی این جزئیات شبیه واقعیت نیست و از سوی دیگر محدودیت‌های پخشی داریم، باید در این‌سو فقط تخیل کنیم؛ تخیلی که به نفع زیبایی‌شناسی باشد و با اجزای دیگر تصویر و خود فیلم بخواند و چیزی از آن بیرون نزند.

کاظمی: در بحث انتخاب کلمات، لحن و... در دیالوگ‌نویسی سعی بر این بوده برای مخاطبان در ایران ۱۴۰۲ نوشته شود

سیدجواد هاشمی، گریم خیلی سنگینی دارد که نقش حبیب بن مظاهر را بازی می‌کند. اتفاقا هم در این نقش نشسته است. چرا ایشان انتخاب شد؟ معمولا کارگردانان به سمت هنرمندانی می‌روند که چهره‌های‌شان شباهت دارد و همسن و سال باشد تا با گریم به شخصیت مربوط برسند ولی سیدجواد هاشمی به ذهن نمی‌رسید که برای چنین نقشی انتخاب شود.

آخوندپور: انتخاب بازیگر دلایل مختلفی دارد که به یک نقش می‌رسیم. مخصوصا وقتی نقش‌های اصلی نیست. از لحاظ وزن شخصیت، حبیب یکی از کاراکترهای جدی ماست و واقعی هم هست و در تاریخ اهمیت ویژه‌ای دارد اما از نظر حجم نقش، نقشش خیلی کمتر از دیگر بازیگران اصلی است؛ به همین علت شاید حساسیتش از بعد هنری، ارتباطی و فنی نسبت به بازیگران اصلی برایم به‌عنوان کارگردان کمتر باشد؛ یعنی اگر سیدجواد هاشمی نه یکی دیگر مثل سیدجواد هاشمی بتواند یک برند باشد چون نقش حبیب را بازی می‌کند مردم او را بشناسند؛ برای همین در گزینه‌هایی که بود، فکر کردم سیدجواد هاشمی می‌تواند بهترین گزینه باشد چون از محبوبیت بالایی برخوردار است و همه او را می‌شناسند اما شاید فیزیک یا چهره‌اش نخورد که با گریمور صحبت کردیم و با تهیه‌کننده به این نتیجه رسیدیم که باید گریم متفاوت روی صورتش انجام دهیم و شد این گریم متفاوت. حضور سیدجواد هاشمی در این نقش و عدم‌تناسبی که شاید به ذهن نیاید، خودش محفلی می‌شود برای جمع کردن بیشتر مخاطب. همه اینها دلیل انتخاب بازیگر و جذاب شدن کار است.

از زمانی که خبر تولید سریال عشق کوفی مطرح شد درباره نسخه سینمایی آن هم حرف‌هایی زده می‌شد. از این فیلم سینمایی چه خبر؟

آخوندپور: از همان ابتدا صحبت‌هایی درباره تولید نسخه سینمایی هم مطرح بود اما مدیران احتمالا براساس ظرفیت بازیگر، فرم دوربین و... تصمیم گرفتند که قابلیت سینمایی‌کردن ندارد. از وسط کار که خروجی را دیدند متوجه شدند می‌شود ازآن یک کار سینمایی خارج کرد. خیلی نزدیک جشنواره فیلم فجر بودیم و تلاش می‌شد نسخه‌ای را به جشنواره برسانیم. خصوصا دنبال ضبط تصاویر جنگ در روز عاشورا بودیم که وجودش در نسخه سینمایی اهمیت داشت. این بخش را باید در آبادان تصویربرداری می‌کردیم. متاسفانه زمانی که به لوکیشن رسیدیم، دیدیم سیل آمده و در یک دشت بزرگ تا زانوهای‌مان آب وجود دارد. برنامه به‌هم‌خورد. باران می‌بارید و مجبور شدیم سکانس‌های داخلی سریال را ضبط کنیم و نشد سکانس‌های سینمایی را تصویربرداری کنیم. برای همین به جشنواره نرسید. در سکانس‌های ضبط جنگ عاشورا در نسخه سینمایی خیلی به من سخت گذشت چون سیل آمده بود و فضا آن‌طور که می‌خواستم نبود. قرار شد یک نسخه سینمایی از همان پلان‌هایی که ضبط شده بیرون بیاید اما این‌که چه برنامه‌ای دارند، قرار است کی اکران شود، پلتفرم‌ها پخش می‌کنند یا از تلویزیون روی آنتن می‌رود؟ هنوز اطلاع ندارم. حدود ۳۰ درصد قصه مخصوص فیلم سینمایی تصویربرداری شده است و پایان‌بندی آن هم تفاوت‌هایی دارد.

درباره کم حرف زدن هلال صحبت شد که به مرموز بودن شخصیت، جلوه‌گری تردیدهایش و درونگرا بودنش کمک می‌کند اما از طرف دیگر مخاطب در جاهایی دوست داشت بیشتر بفهمد این شخصیت به عنوان نقش اول دقیقا می‌خواهد چه کار کند؟ به همین دلیل مخاطبان به حضور او در این نقش داشتم. شبیه تصوراتم بود. صورتش شبیه شمایل‌هایی است که از حضرت ابوالفضل دیدیم. کار هنر کار حس است و آدم باید با حس جلو برود. برای انتخاب بازیگر هیچ فرمولی به‌جز احساسات وجود ندارد.

نقشی که خیلی مهم بوده بازیگرش چه کسی باشد نقش هلال است که سریال با محوریت این شخصیت جلو می‌رود. این انتخاب چطور صورت گرفت؟

آخوندپور: دفعه اول که او را دیدم متوجه شدم انتخاب درستی است. یعنی حتی اگر می‌گفتند سوپراستار به جای او بیاید انتخاب من سعید بود. حس قوی نسبت

در دل تاریخ از این جنس آدم‌ها کم نداریم که فکر می‌کنند دارند به نظام اقتصادی خانواده کمک می‌کنند و پیوند عمیق بین اعضاست ولی تصمیم‌های اشتباه می‌گیرند و چیزی که در ذهن ما بوده از این جنس است؛ یعنی شخصیتی که در طیف خاکستری قرار می‌گیرد. بعد از قسمت پایانی از شما این سؤال را می‌کنم که آیا اوحد غیرمنطقی شد و در دایره ذهنی‌مان منطق ندارد یا فقط برای‌مان ویژه است و مخاطب از او سؤال می‌کند و با تعلیق ما را جلو می‌برد.

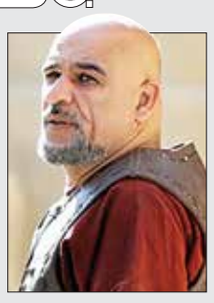
درنگ

منطق پدرانه اوحد

درباره شخصیت اوحد توضیح دهید که سیاس بودن را دارد و نمی‌دانیم بر چه اساس و با چه منطقی تصمیم می‌گیرد و در یک‌جا می‌فهمیم منظورش این بوده یا پشتش چه نگاهی داشته. تا اینجای قصه می‌بینیم یک‌سری از رفتارهایش به خاطر علاقه‌ای است که به دخترش دارد ولی این علاقه به‌دلیل سیاس‌بودن کاراکتر خیلی باورپذیر نیست که اگر با این ازدواج موافقت می‌کند فقط به خاطر این است که ضربه‌ای به علویان بزند و هلال از علویان رو برمی‌گرداند. نگاه خودتان چیست؟

کاظمی: اگر تخیلی برای‌تان شکل گرفته که مثلا تصمیم‌هایش درست نیست و مخاطبان اثر در یک اشتراک جمعی به این نتیجه رسیدند اشتباه است و اگر این‌طور است که چرا این کارها را می‌کند پرسش با تعلیق ایجاد می‌کند که در اینجا باید اجازه دهیم سریال تمام شود تا ببینیم به جواب می‌رسیم یا نه. اوحد آدم سیاسی است که در دل این سیاست خانواده‌اش را دخیل می‌کند. پاشنه‌آشیل او خانواده‌اش است و برای خانواده درگیر ماجرا می‌شود. در دل تاریخ از این جنس آدم‌ها کم نداریم که فکر می‌کنند دارند به نظام اقتصادی خانواده کمک می‌کنند و پیوند عمیق بین اعضاست ولی تصمیم‌های اشتباه می‌گیرند و چیزی که در ذهن ما بوده از این جنس است؛ یعنی شخصیتی که در طیف خاکستری قرار می‌گیرد. بعد از قسمت پایانی از شما این سؤال را می‌کنم که آیا اوحد غیرمنطقی شد و در دایره ذهنی‌مان منطق ندارد یا فقط برای‌مان ویژه است و مخاطب از او سؤال می‌کند و با تعلیق ما را جلو می‌برد.

زاویه

سختی‌ها در کنار جذابیت‌ها

محمد اشکان‌فر، بازیگر نقش حریث در سریال «عشق کوفی» معتقد است بازی در سریال‌های تاریخی سختی‌ها و جذابیت‌های خود را دارد. در کل شرایط ساخت کار تاریخی سخت است و به‌ویژه این‌که این سریال باید در مدت زمان کوتاه ساخته می‌شد و همین به تمام عوامل فشار مضاعف می‌آورد. وی ادامه می‌دهد: علت آن‌که سریال عشق کوفی را انتخاب کردم حضور نویسندگان مشترک آن با سریال مستوران بود. تجربه حضورم در مستوران در نقش خرم بسیار خوب بود. تصورم این بود که دوباره این تجربه را با دو نویسنده کار یعنی یزدان محمدکاظمی و فائزه یارمحمدی تکرار کنم. در نتیجه با این‌که فیلمنامه عشق کوفی هنوز کامل نشده بود، به دلیل اعتماد به این عزیزان و درک آن‌که عمروبن حریت نقش جذابی خواهد شد، پذیرفتم در این پروژه حضور یابم. اشکان‌فر می‌افزاید: به‌شخصه کاراکتر عمروبن حریث برایم جالب بود. با یزدان محمدکاظمی به‌عنوان سرپرست نویسندگان بیشتر برخورد داشتم و به این نکته تاکید داشتیم که شخصیت منفی است اما باید دارای وجوه انسانی هم باشد.

چهره

نگرانی برای «عشق کوفی»

آزاده قوام، طراح لباس سریال «عشق کوفی» به جام‌جم می‌گوید: من تجربه کار در چند فیلم سینمایی و سریال به‌عنوان طراح لباس با آقای سعید سعدی در دفتر «فدک فیلم» داشتم. به همین دلیل ایشان از من شناخت کامل داشت. با وجود آن‌که این دوره تاریخی را تا به‌حال کار نکرده بودم، آقای سعدی از من خواست تا در این پروژه نیز برای طراحی لباس حضور داشته باشم. برای پذیرش این پیشنهاد استرس عجیبی داشتم و نگران بودم نتوانم از پس این کار بربیایم. با این حال پذیرفتم و سعید سعدی من را به حسن آخوندپور، کارگردان عشق کوفی معرفی کرد. فیلمنامه را که خواندم و با کمال میل پذیرفتم تا در این پروژه حضور داشته باشم. چون این سریال یک عاشقانه جذابی بود که تا به حال شبیه به آن را نخوانده بودم. برای همین قصه من را بسیار جذب کرد. بعد از آن بود که با محسن دریالعل، مسئول مرکز فیلم و سریال سازمان هنری رسانه‌ای اوج و یزدان محمدکاظمی و فائزه یارمحمدی به‌عنوان فیلمنامه‌نویسان سریال چند نشست برگزار کردیم که بیشتر من را راغب می‌کرد برای آن‌که بخواهم سهمی در این پروژه داشته باشم.

گزارش تصویری

فضای پرالتهاب کوفه

«عشق کوفی» عاشقانه‌ای است که در دل تاریخ به ابعاد سیاسی و مذهبی جامعه کوفه در بحبوحه وقوع نبرد کربلا می‌پردازد. فضای ملتهب و پروحشت کوفه در سال ۶۱ هجری قمری عشقی را ذبح می‌کند که با آرزوی رهایی ساخته شده است. در این میان می‌توان پیوندی هم با مسائل روز در آن یافت. مسائلی که در تاریخ پرتکرار هستند.

کیوآرکد را اسکن کنید